

Rozengracht 226 Amsterdam

restauratie 19e eeuws vakwerkhuis (rijksmonument)

archivolt architecten bv

foto Thea van den heuvel

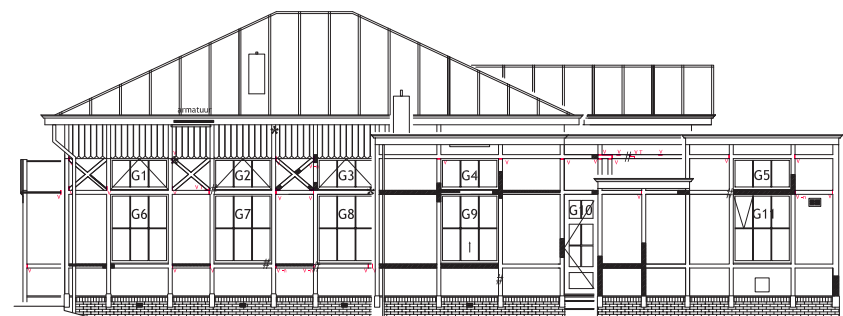
Enigszins verscholen achter de nieuwe brandweerkazerne aan de Rozengracht ligt een gebouw uit 1888. Het is ontworpen door de toenmalige dienst der Publieke Werken van de gemeente Amsterdam in de destijds gebruikelijke vakwerkstijl. Het gebouw was bestemd voor de geneeskundige armenverzorging. In dezelfde tijd zijn nog een drietal gelijksoortige gebouwen neergezet, onder andere nabij Paradiso, die helaas allen zijn gesloopt. In 1902 werd het gebouw uitgebreid met een zittinglokaal, dat in 1916 vergroot werd met een slaapkamer. Negen jaar later kreeg het pand een nieuwe functie toen de "Bond voor Daadwerkelijke Dierenbescherming" zich in het pand vestigde. Vervolgens heeft diergeneeskunde altijd een rol gespeeld bij dit Rijksmonument.

Van het stadsdeel Centrum kregen wij in 2009 de opdracht voor het maken van een visuele inspectie van het gehele pand om op deze manier tot een inschatting te komen van de uit te voeren werkzaamheden. Niet alleen was het verwerk in slechte staat, maar het pand bleek ook condensatieproblemen te kennen. In de houten kap van het hoofdpand was schimmelvorming aanwezig, ondanks dat het pand hiervoor recentelijk behandeld was. Een vakwerkhuis kent specifieke detaillering en hierdoor behoeft het degelijk onderhoud. De latere aanbouw, heden in gebruik als woning, liet ook duidelijk inpandige condensatie zien.

De bouwkundige opname maakte duidelijk, dat met name de houten onderdelen grote gebreken vertoonden. De gepleisterde vlakken waren met een waterafstotende en niet met dampdoorlatende verf behandeld. De vochtthuishouding van het gehele pand was daardoor verstoord. Ook de dakbedekking van zowel hoofdpand als de woning waren duidelijk aan vervanging toe.

Alle verflagen van zowel houtwerk als pleisterwerk dienden te worden verwijderd. Ons bureau heeft daarop vooruitlopend een kleurenonderzoek uitgevoerd. Uit dit onderzoek kwam een geheel ander kleurbeeld naar voren. In plaats van een bruine kleur voor het vakwerk en een bentheimer voor de kozijnen en de pleistervlakken, bleek dat een okergeel de overheersende kleur was geweest. De vlakken waren crème-wit, terwijl de kozijnen grachtengroen waren. Op fotomateriaal uit het archief was te zien dat de oorspronkelijke kleur van het vakwerk lichter was dan de donkerbruin welke aangetroffen werd. Daarom is gekozen de kleuren welke gevonden zijn tijdens het onderzoek terug te brengen.

Bij het dak van de dierenkliniek werd vastgesteld dat het zink koud op het dakbeschot was aangebracht. Gevolg hiervan was dat condensatie in het houtwerk getrokken was door het ontbreken van ventilatie tussen houtbeschot en zink alsmede verstikking van het houten

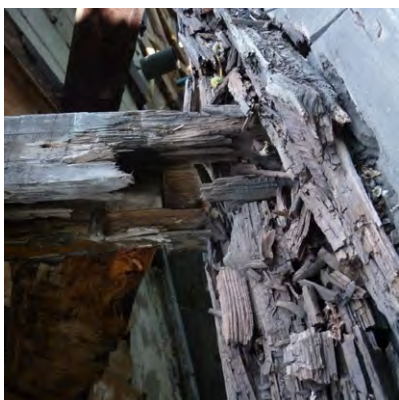

dakbeschoot. Hierdoor ontstond schimmel aan de binnenzijde van het dakbeschoot en was het dakbeschoot danig aangetast. De traditionele oplossing, waarbij ventilatieruimte gecreëerd wordt, zou voor een erg dik pakket zorgen en een grote aantasting van het dakbeeld. Door de ruime overstek konden goten en houten boeidelen ongemoeid worden gelaten en door de detaillering van een nieuwe geïntegreerde dakpakket van 50 mm kon de dakhelling en ribbenindeling behouden blijven, terwijl de problemen opgelost werden.

Tijdens het onderhoudswerkzaamheden werd duidelijk dat het houtherstel omvangrijker zou worden dan vooraf gedacht. Houten onderdelen bleken van binnenuit uitgehold, doordat het vocht geen weg naar buiten had kunnen vinden. Na verwijdering van de houten delen van het dakbeschoot, bleek ook de gootconstructie en de draagconstructie hiervan in

de vorm van geornamenteerde consoles in veel slechtere staat dan visueel zichtbaar was. Bekeken moest worden hoe de aantasting aangepakt kon worden zonder de oorspronkelijke constructie en uiterlijke verschijningsvorm te veranderen. Behoud van oorspronkelijk materiaal moest voorop staan. Beeldbepalende onderdelen als consoles, dakgootconstructie en vakwerkonderdelen zijn ofwel geheel in oregon pine vervangen, danwel middels epoxy-reparaties door gecertificeerde vakmensen aangeheeld. Per situatie werd bekeken voor welke methode gekozen werd.

Door een dampopen verftype te kiezen in oorspronkelijke kleurstelling, het dak van de dierenkliniek te isoleren en de zinken dakbedekking ventilerend aan de brengen is het condensatieprobleem opgelost. Het pand is weer in oude glorie hersteld.

Rozengracht 226

Restauratie 19e eeuwse vakwerkhuis
(Rijksmonument)

Bruto vloeroppervlak 185 m²
Opdrachtgever Gemeente Amsterdam,
stadsdeel Centrum, afdeling Vastgoed
Planvoorbereiding 2009
Uitvoering 2011 – 2012
Projectarchitect Martin van Dort
Projectleider Petra van Diemen